

УДК 339.1339.13.021

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2024.1.14>

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ АПТЕЧНОЇ КОСМЕТИКИ НА РИНКУ УКРАЇНИ ТА КАНАДИ

Мищенко Вікторія Іванівна,
кандидат фармацевтичних наук,
доцент кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету
ORCID: 0000-0002-8293-0978

Попова Ірина Анатоліївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету
ORCID: 0000-0003-2962-9040

Демченко Наталія Володимирівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри організації та економіки фармації
Національного фармацевтичного університету
ORCID: 0000-0001-5915-0087

Косметичні засоби в Україні, які реалізуються в аптеках для профілактики та пом'якшення проявів дерматологічних проблем, займають проміжне становище між лікарськими засобами та звичайною косметикою. У країнах ЄС присутнє їх термінологічне визначення – дерматокосметичні засоби/dermatocosmetics. За підсумками 2023 р. сегмент зазначеної косметики на фармацевтичному ринку в Україні становить лише 4%, а в Канаді – 23%. У статті оглянуто головні тенденції розвитку ТМ Avene “Pierre Fabre”, Франція, в Україні та Канаді. Косметичні засоби зазначеного бренду призначені для специфічного догляду для чутливої шкіри, корекції патологічного стану шкірного покриву та його косметичних недоліків, їх застосовують у складі комплексного лікування алергічних та дерматологічних патологій: псоріазу, нейродерміту, опіків, екзем. ТМ Avene “Pierre Fabre” складається з дев'яти лінійок (Avene Cleanance, Avene Hydrance Optimale, Avene Diacneal та ін.). Найбільш численна – що зволожує, яка займає 19%. Проведено понад 150 наукових і клінічних досліджень, видано більше як 50 публікацій у міжнародних медичних журналах, які підтверджують заспокійливі, протизапальні та пом'якшувальні властивості термальної води Avene на шкіру, яка є головним складником косметичних засобів. Головні канали реалізації – аптеки, де є супроводжувальні документи, які підтверджують її якість, та онлайн-магазини. У Канаді зазначені КЗ можливо придбати в аптеці в окремому відділі дерматокосметики Beauty Rx та отримати поради у професійного продавця-консультанта косметики й парфумерії. В Україні косметика Avene найбільше присутня на сайті Інтернет-магазину Eva.ua. (84%), а в Канаді – shop.shoppersdrugmart.ca та beauty.shoppersdrugmart.ca (мають однакове значення – по 41%). Косметичні засоби Avene “Pierre Fabre”, Франція, більш доступні населенню Канади, ніж українським споживачам, про що свідчать середні коефіцієнти адекватності платоспроможності косметики Avene. Ураховуючи розвиток культури споживання косметичних засобів, що застосовуються для профілактики та пом'якшення хвороб шкіри, вони мають усі передумови для подальшого зростання, тому дослідження питань їх обігу є вельми актуальними.

Ключові слова: проблеми шкіри, дерматологічна косметика (дерматокосметика) в Канаді, аптечна косметика в Україні, косметичні засоби Avene “Pierre Fabre”, Франція.

Viktoriia Mishchenko, Irina Popova, Nataliya Demchenko. Study of trends in the development of pharmacy cosmetics in the market of Ukraine and Canada

Cosmetic products in Ukraine, which are sold in pharmacies to prevent and mitigate dermatological problems, occupy an intermediate position between medicines and conventional cosmetics. In the EU, they are defined as dermatocosmetics. According to the results of 2023, the segment of these cosmetics in the pharmaceutical market in Ukraine is only 4 %, and in Canada – 23 %. The article reviews the main trends in the development of TM Avene “Pierre Fabre”, France in Ukraine and Canada. Cosmetic products of this brand are intended for specific care for sensitive skin, correction of the pathological condition of the skin and its cosmetic imperfections, they are used as part of the complex treatment of allergic and dermatological pathologies psoriasis, neurodermatitis, burns, eczema. TM Avene “Pierre Fabre” consists of 9 lines (Avene Cleanance, Avene Hydrance Optimale, Avene Diacneal, etc.). The most numerous is the moisturizing line, which accounts for 19 %. More than 150 scientific and clinical studies have been conducted, and more than 50 publications in

international medical journals have been published, confirming the soothing, anti-inflammatory and softening effects of Avène thermal water on the skin, which is the main component of cosmetics. The main sales channels are pharmacies, which have supporting documents confirming its quality, and online stores. In Canada, these cosmetic products can be purchased at a pharmacy in a separate department of dermatocosmetics "Beauty Rx" and get advice from a professional cosmetics and perfumery sales assistant. In Ukraine, Avène cosmetics are most represented in the Eva.ua online store (84 %), and in Canada – shop.shoppersdrugmart.ca and beauty.shoppersdrugmart.ca (41 % each). Avène "Pierre Fabre" cosmetics, France, are more affordable for the Canadian population than for Ukrainian consumers, as evidenced by the average solvency adequacy ratios of Avène cosmetics. Given the development of a culture of consumption of cosmetic products used to prevent and mitigate the effects of skin diseases, they have all the prerequisites for further growth, so the study of their circulation is very relevant.

Key words: skin problems, dermatological cosmetics (dermatocosmetics) in Canada, pharmacy cosmetics in Ukraine, cosmetics Avène "Pierre Fabre" France.

Вступ. У косметиці існує багаточисельна категорія аптечних косметичних засобів (КЗ), що виявляють властивості звичайної косметики та мають терапевтичну дію, зумовлену вмістом лікарських речовин (вітаміни, мінерали, ретинол, пептиди, рослинні екстракти, пробіотики, антиоксиданти, натуральні олії та інші корисні речовини високої якості у великих кількостях) [16]. Косметика, що реалізується в аптеці, – це різноманітні косметичні засоби для догляду та оздоровлення шкіри, волосся та нігтів, які мають лікувально-профілактичну дію. Від звичайних кремів і масок, бальзамів та сироваток їх відрізняє ціла низка ознак:

- завдяки ефективним фармацевтичним компонентам, що входять до складу, вплив зазначеної косметики здійснюється на клітинному рівні;

- кожен косметичний засіб орієнтований на подолання конкретної проблеми: допомагає позбутися юнацьких вугрів, бореться з грибковою інфекцією чи причинами появи лупи, застосовується для пом'якшення проявів дерматологічних проблем шкіри;

- косметика, яка реалізується в аптеках та аптечних маркетах, обов'язково піддається ретельним клінічним випробуванням, що дають змогу довести її ефективність та безпеку [16].

Нині ринок КЗ доволі широко розвивається. За даними досліджень компанії Statista з 2004 по 2022 р., середній темп щорічного росту світового ринку косметики становить приблизно 6%. Слід зазначити негативний факт, який був присутній у 2020 р., – зниження на 8% світового ринку косметики, що пов'язано з пандемією COVID-19 [10]. Але починаючи з 2021 р. тенденція дещо змінюється. Так, у Канаді 2022 р. був позитивно-динамічним роком: відбулося повномасштабне повернення до робочих місць, громадських заходів і діяльності поза домом, що призвело до збільшення споживчих витрат на косметику й товари особистої гігієни. В Україні на початку 2022 р. ринок косметики також демонстрував позитив-

ний розвиток, але у зв'язку з війною з РФ у країні зафіксовано спад продажів [1]. На цій підставі дослідження тенденцій ринку аптечної косметики у сучасних умовах є вельми актуальним.

У країнах ЄС для зазначених КЗ використовують термін «дерматокосметичні засоби» (dermocosmetics) [20]. У Канаді в аптеках дерматологічна косметика (дерматокосметика) реалізується окремо від звичайної косметики, у відділі дерматокосметики Beauty Rx [15]. Слід зазначити, що серед вітчизняних науковців немає одностайної думки щодо тлумачення та визначення КЗ, які використовують для профілактики та лікування проблем шкіри [6]. Тому зазначене питання є актуальним на час досліджень.

Метою роботи є дослідження тенденцій розвитку ринку косметичних засобів, що реалізуються в аптеках для профілактики та пом'якшення проявів дерматологічних проблем, які мають ознаки як лікарських засобів, так і косметики та шляхи подальшого розвитку цього напрямку в Україні й Канаді на прикладі ТМ «Avène» Pierre Fabre виробництва Франції.

Методи дослідження: історичний, порівняльний аналіз, математичний, системний аналіз і прогнозування.

Результати дослідження. Обсяг світового ринку косметики оцінюють у 262,21 млрд доларів США у 2022 р., й очікується, що сукупний річний темп зростання (CAGR) становитиме 4,2% у період із 2023 по 2030 р. Одним із ключових чинників, що сприяють розширенню ринку протягом прогнозованого періоду, є повсюдне зростання використання засобів для догляду за шкірою та особистої гігієни поряд зі зростанням старіючого населення в усьому світі. Зростаючі модні тенденції та значні інновації у галузі фарб для волосся та інших продуктів для догляду за шкірою та їх пакування сприяють розширенню ринку. Проте очікується, що протягом прогнозованого періоду несприятливі наслідки регулярного використання косметичних товарів через

наявність у них небезпечних хімікатів обмежуватимуть розширення ринку [7; 10].

Найбільшими національними ринками косметики та засобів особистої гігієни у Європі є Німеччина (14,3 млрд євро), Франція (12,9 млрд євро), Італія (11,5 млрд євро), Великобританія (10,5 млрд євро), Іспанія (9,3 млрд євро) та Польща (4,5 млрд євро) [10].

Результати дослідження косметичного ринку довели, що попри те, що майже два роки Україна героїчно протистоїть повномасштабному вторгненню РФ, економіка в країні розвивається практично в усіх напрямках, не винятком є й розвиток ринку косметики, яка реалізується в аптеках. За даними аналітичної системи дослідження фармацевтичного ринку PharmXplorer компанії Proxima Research, у країні у структурі аптечного продажу в 2023 р. питома вага косметики становила лише 4% [1; 7]. Аналітичні дослідження IBISWorld свідчать, що в Канаді дерматокосметичні засоби входять до сегмента товарів особистої гігієни та краси й становлять 23% від загального переліку товарів, які реалізуються в аптеках (drugstores) [17] (рис. 1), тобто ринок косметологічних засобів у Канаді розвивається більш динамічно, ніж в Україні.

Досліджуючи аптечний ринок Канади, було з'ясовано, що аптеки в Канаді мають вигляд великих магазинів, де продають не тільки лікарські

засоби, а й харчові добавки, канцтовари, побутову хімію, косметику і навіть «швидку їжу». Водночас КЗ, які використовуються для пом'якшення прояву шкірних хвороб, реалізуються окремо від звичайної косметики, в окремому відділі дерматокосметики Beauty Rx. Також відвідувачі аптек мають можливість отримувати консультацію щодо застосування такого типу косметики у професійного продавця-консультанта косметики і парфумерії, а не у фармацевтів, як в Україні. На відміну від України в аптеках Канади присутня каса самообслуговування. На нашу думку, це зручно з погляду обслуговування у часі, але надання якісної консультації та фармацевтичної опіки відсутнє.

Просліджуючи ринок косметичної продукції в Канаді та Україні, було встановлено, що основну перевагу було віддано такому бренду, як «Avene» Pierre Fabre виробництва Франції. Французька косметика має високу популярність серед сучасних жінок уже не перше десятиліття, особливо мають попит КЗ Avene для чутливої шкіри, які застосовуються у складі комплексного лікування алергічних та дерматологічних патологій: псоріазу, нейродерміту, опіків, екзем, а також у ході реабілітаційного процесу після пластичних операцій [14].

Сьогодні даний бренд займає друге місце у Франції серед приватних фармацевтичних

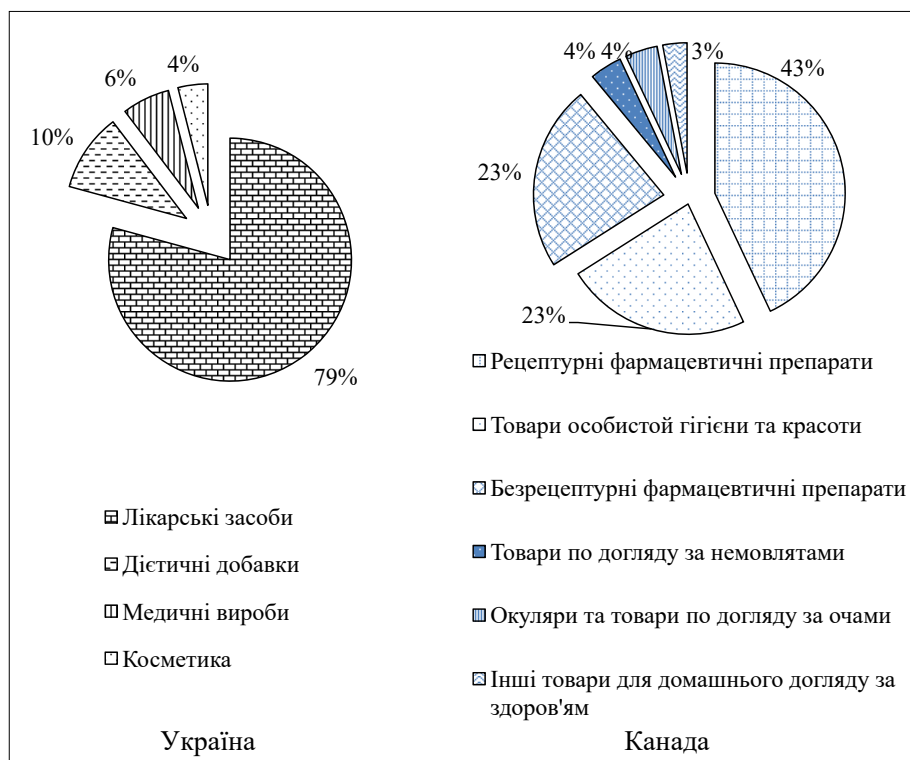

Рис. 1. Сегментація фармацевтичного ринку України та Канади 2023 р., %

фірм, які присутні у 40 країнах світу, у тому числі в Україні та Канаді. Усесвітній бренд – термальна вода Avène (Avène Eau Thermale Avène), яка є основним складником усіх КЗ, отримала найвищий рівень еталона For Life за свій підхід до Corporate Social Responsibility – 81,5 бали. Термальна вода збагачена елементами заліза, срібла, фтору, цинку та багатьох інших мінералів. Продукція Avène містить у своєму складі цілющу воду із джерела у місті Авен-ле-Бен у Франції, яка володіє невисоким рівнем мінералізації, нейтральним рівнем рН=7,5 і містить у своєму складі мікроелементи, вітаміни, мінерали. Протягом 30 років було проведено понад 150 наукових і клінічних досліджень, понад 50 публікацій у міжнародних медичних журналах, що підтверджують заспокійливі, протизапальні та пом'якшувальні властивості термальної води Avène на шкіру [11; 13; 19; 20].

Більше ніж за 20 років Avène випускає косметичні серії для чутливої та алергічної шкіри, щоб не тільки підтримувати її природний баланс, а й вирішити низку дерматологічних проблем. Серед головних переваг зазначених косметичних засобів слід виділити такі: висока якість продукції; лікувальний ефект при хворобливій, пересушеній шкірі; гіпоалергенна дія продукції; відсутність протипоказань і побічних явищ; бездоганна репутація компанії у всьому світі, високі показники продажів [11; 13; 19; 20].

Асортимент косметики Avène складається з дев'яти лінійок: Avène Cleanance, Avène Hydrance Optimale, Avène Diacneal, Avène Clean Ac, Cold Cream Avène, Avène Tolerance Extreme, Avène Ystheal, Sun Care, Antirougeurs. Найбільш численною є косметика, що зволожує, яка займає майже 19% від загальної кількості одиниць, а найменш – антикуперозна серія (креми від почервоніння) – 6%. Косметичні засоби ТМ «Avène» в обох країнах на полицях аптек розташовано за марками брендів, а не за формами випуску.

Дозоскладовий огляд КЗ Avène “Pierre Fabre”, Франція, установив шкідливі інгредієнти. Виробник ТМ «Avène» на своєму вебсайті гарантує виконання «зобов'язання щодо нульового впливу» на океани. Але сонцезахисні креми з SPF 50+ (Avène клінанс сонцезахисний засіб SPF50+ 50 мл Avène сонцезахисний крем SPF 50+ 50 мл; Avène сонцезахисний крем мінеральний SPF 50+ 50 мл) містять консерванти (метилпарабен і бутилпарабен), які є шкідливими для довкілля, руйнують коралові рифи [11–13]. Певні консерванти в сонцезахисних кремах також можуть бути

токсичними не тільки для рифів, а й для людей. Зазначені парабени є фунгіцидами та антибактеріальними агентами, які подовжують термін придатності продукту.

Слід зазначити, що косметика Avène має стриманий «медичний дизайн». На етикетках косметичних засобів присутні марковані торговельні знаки: зберігати після відкриття лише шість місяців. Зовсім недавно в країнах Євросоюзу запроваджено новий знак зображення мінімального терміну придатності – це пісочний годинник із датою, до закінчення якої косметика зберігає усі свої властивості та не є небезпечною для споживача. Знак у вигляді двох стрілок «зелена крапка» застосовують для позначення упаковки, яка є безпечною для користувача та свідчить, що компанія є учасником схеми переробки та утилізації відходів упаковки [3]. У Канаді за законом повинні переробляти та утилізувати відходи упаковки косметики, як правило, через спеціалізовану компанію. На жаль, в Україні такі дії відсутні.

Онлайн-канал розповсюдження косметики «Avène» демонструє найшвидше зростання в обох країнах. Було досліджено дані джерела Vtop-shop в Україні стосовно Топ-5 Інтернет-магазинів у категорії косметика, та оглянуто наявний асортимент косметики Avène “Pierre Fabre” станом на листопад 2023 р. Установлено, що найбільш за все – 80 пропозицій присутні на сайті Інтернет-магазину Eva.ua., а найменша кількість товарів наявна в Інтернет-магазині Prom.ua – 29 (табл. 1) [4; 5].

Також для порівняння було оглянуто аналітичну інформацію про трафік найбільш відвідуваних сайтів у категорії «Краса та косметика» за даними щодо Канади інформаційної платформи «Beauty and cosmetics, Canada/Краса та косметика, Канада» та наявності косметичних засобів Avène “Pierre Fabre”, Франція, станом на жовтень 2023 р. (табл. 1).

Установлено, що перше місце займають сайти shop.shoppersdrugmart.ca та beauty.shoppersdrugmart.ca, на яких присутня інформація щодо 39 наявних торгових одиниць косметики Avène “Pierre Fabre”, Франція. Іншими лідерами списку сайтів у категорії «Краса та косметика» є sephora.com [5; 9]. За даними на жовтень 2023 р., замикають топ-5 сайтів у категорії «Краса та косметика» (Канада) landmarkglobal.com та fragrantica.com.

Ми провели дослідження коефіцієнта адекватності платоспроможності ($C_{a.s.}$) косметики Avène “Pierre Fabre” в Україні та Канаді за формулою:

Таблиця 1

**Рейтинг Топ-5 Інтернет-магазинів в Україні та сайтів у Канаді,
де реалізується косметика Avene “Pierre Fabre”, Франція**

Україна			Канада		
№	Назва Інтернет-магазину	Кількість торговельних одиниць	№	Найменування сайту	Кількість торговельних одиниць
	Інтернет-магазин Eva.ua	80		sephora.com	22
	Інтернет-магазин Yves Rocher	-		shop.shoppersdrugmart.ca	39
	Інтернет-магазин Prom.ua	29		beauty.shoppersdrugmart.ca	39
	Інтернет-магазин Watsons.ua	35		landmarkglobal.com	17
	Інтернет-магазин Hillary Cosmetics	-		fragrantica.com	9

$$C_{a.s.} = \frac{P}{W_{aw}} \times 100\%$$

де $C_{a.s.}$ – коефіцієнт адекватності платоспроможності;

W_{aw} – середня роздрібна ціна КЗ за рік Avene “Pierre Fabre”, Франція;

P_r – середня зарплата в Україні за місяць у 2023 р. (16 306 грн) [2];

P_r – середня зарплата у Канаді за місяць 215 CAD (курс CAD станом на 01.12.2023 становив 27,5 грн 4860,00 x 27,5 грн = 133 650,00 грн) [12].

У табл. 2 наведено Топ-5 найбільших та Топ-5 найменших значень коефіцієнта адекватності пла-

тоспроможності ($C_{a.s.}$) КЗ Avene “Pierre Fabre”, Франція, в Україні та Канаді.

КЗ Avene “Pierre Fabre” більш доступніші населенню Канади, ніж українським споживачам, про що свідчать розраховані середні коефіцієнти адекватності платоспроможності косметики Avene у Канаді та Україні (рис. 2). Установлено, що у 5,6 рази значення показника адекватності платоспроможності досліджуваних КЗ нижче у Канаді порівняно з Україною.

Під час проведення порівняння цін КЗ Avene в Україні та Канаді станом на 01.12.2023 було встановлено, що ціна на косметику в канад-

Таблиця 2

Топ-5 найбільших та Топ-5 найменших значень коефіцієнта адекватності платоспроможності косметичних засобів Avene “Pierre Fabre”, Франція, в Україні та Канаді

Коефіцієнт адекватності платоспроможності, $C_{a.s.}$ %			
Торговельна назва КЗ	Найменше значення	Торговельна назва КЗ	Найбільше значення
Україна			
Avene термальна вода спрей 50 мл	1,0	Avene фізіоліфт денний крем 30 мл	6,0
Avene Сонцезахисний флюїд Intense Protect SPF 50+ 150 мл	1,1	Avene А-Окситив сироватка 30 мл	5,8
Avene сікальфат загоювальний крем 40 мл	1,1	Avene фізіоліфт Пресижн засіб 15 мл	5,5
Avene колд-крем бальзам для губ стік 4 г	1,3	Avene фізіоліфт нічний бальзам 30 мл	5,5
Avene термальна вода спрей 150 мл	1,3	Avene А-Окситив засіб для контуру очей 15 мл	5,2
Канада			
Avene сікальфат бальзам для губ 10 мл	0,21	Avene фізіоліфт денна емульсія 30 мл	1,38
Avene термальна вода спрей 50 мл	0,22	Avene А-Окситив нічний крем-пілінг 30 мл	1,12
Avene колд-крем для рук для сухої чутливої пошкодженої та подразненої шкіри 50 мл	0,22	Avene А-Окситив денний аква-крем 30 мл	1,08
Avene колд-крем бальзам для губ стік 4 г	0,26	Avene фізіоліфт засіб від зморшок, набряків і темних кругів під очима 15 мл	1,07
Avene термальна вода спрей 150 мл	0,29	Avene гідранс інтенсивний сироватка 30 мл	1,01

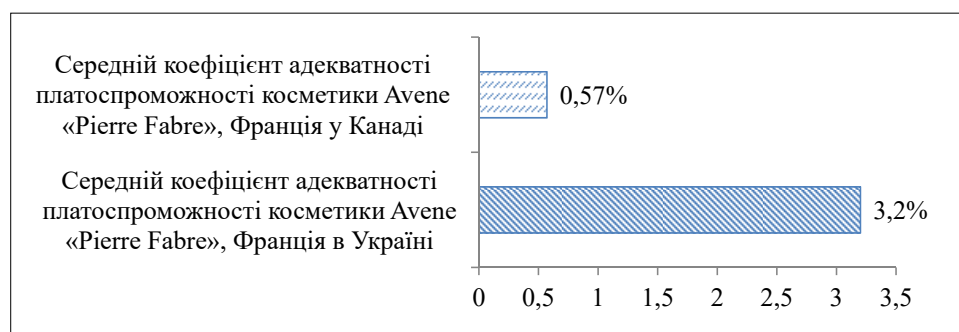

Рис. 2. Середні коефіцієнти адекватності платоспроможності косметики Avène «Pierre Fabre», Франція, у Канаді та Україні, %

ських доларах при перерахуванні у долар США та гривню значно вище порівняно із цінами в Україні. Під час перерахунку цін у гривні у деяких торговельних позиціях вартість цін у Канаді перевищує у два рази ціни на косметику Avène «Pierre Fabre» в Україні: Avène міцелярний лосьйон 200 мл; Avène клінанс міцелярна вода 400 мл; Avène тонізуючий лосьйон 200 мл (рис. 3).

Таким чином, було проаналізовано тенденції обігу КЗ на прикладі ТМ «Avène» Pierre Fabre, що реалізуються в аптеках та застосовуються з метою профілактики та пом'якшення проявів дерматологічних проблем, які мають ознаки як лікарських засобів, так і косметики в Україні й Канаді.

Висновки. Узагальнюючи вищенаведене, слід зазначити, що світовий ринок косметики має тенденцію до зростання. Так, найбільший обсяг реалізації косметичних засобів спостерігається у Німеччині, Франції, Італії.

Стосовно аптечної косметики слід зазначити, що в Україні в аптечних закладах на реалізацію косметики припадає лише 4%, тоді як у Канаді 23%. Також у Канаді існують консультанти з питань поради дерматокосметики на відміну від України, де консультацію надають, як правило, фармацевти. Слід зауважити, що присутність кас самообслуговування в аптеках Канади дає змогу скоротити черги, але при цьому знижується якість надання фармацевтичної опіки.

Результати дослідження розповсюдження КЗ Avène через Інтернет-магазини свідчать, що в Канаді існує їх значно більше, ніж в Україні. Однак ціни на дану косметику в Україні значно нижче, ніж у Канаді. КЗ Avène «Pierre Fabre» більш доступні населенню Канади, ніж українським споживачам, про що свідчать розраховані середні коефіцієнти адекватності платоспроможності косметики Avène у Канаді та Україні.

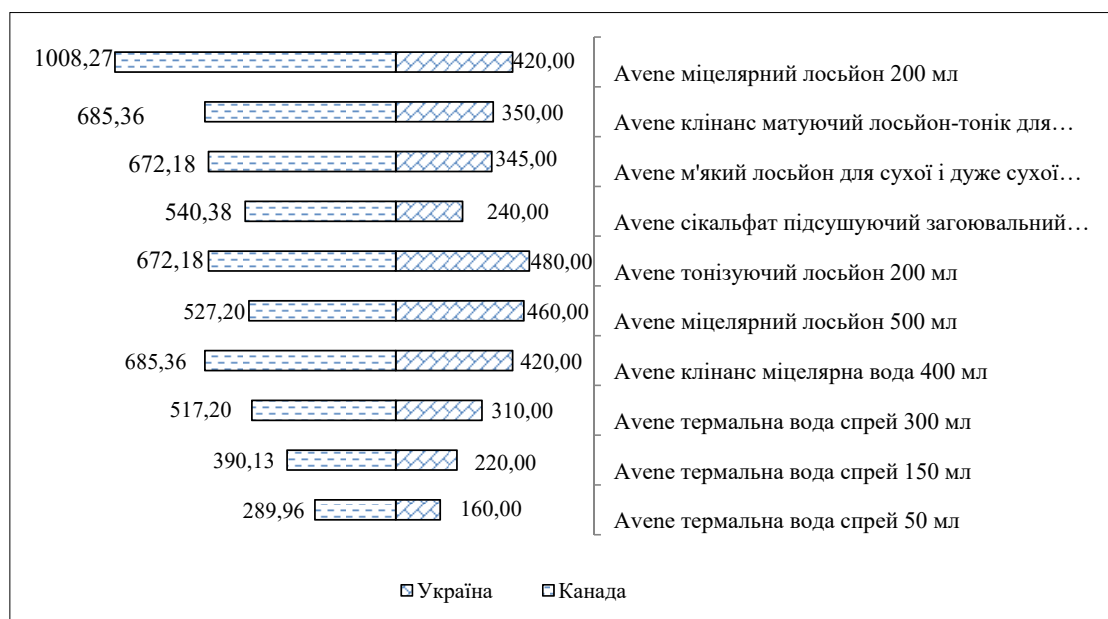

Рис. 3. Порівняльний аналіз цін у гривневому еквіваленті на косметичні засоби на основі термальної води Avène «Pierre Fabre» в Україні та Канаді

ЛІТЕРАТУРА

1. Аптечний продаж за підсумками 2023 р. *Аптека*. № 01/02 (1422/1423). Січень 2024 р. URL: <https://www.apteka.ua/article/680815> (дата звернення: 20.01.2024).
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 21.01.2024).
3. Знаки та символи на упаковці косметики – що вони означають? URL: <https://www.prostoprelest.com.ua/blogs/blog-pro-krasu-i-kosmetyku/znaki-ta-simvoli-na-upakovtsi-kosmetiki-scho-voni-oznachayut> (дата звернення: 21.01.2024).
4. Найкращі Інтернет-магазини косметики в Україні, рейтинг 2023 року. URL: <https://vtop-shop.com.ua/catalog/category/kosmetyka> (дата звернення: 21.01.2024).
5. Немченко А.С., Міщенко В.І., Хомич Ю.О. Дослідження розвитку аптечної косметики в Україні. *Належні рішення для прогалун у фармації: відповідно до європейських пріоритетів /good solutions for gaps in Pharmacy: in line with European priorities* : міжнародна студентська науково-практична конференція, м. Львів, 23–24 листопада 2023 р. Львів : Львівська політехніка, 2023. С. 138–139.
6. Обіг косметичної продукції в Україні: перспективи змін у законодавстві. URL: <https://quality.nuph.edu.ua/obih-kosmetichnoi-produktsii-v-ukraini/> (дата звернення: 20.01.2024).
7. Попова І.А., Міщенко В.І., Куриленко Ю.Є. Дослідження головних тенденцій розвитку ринку косметологічної продукції в Україні. *Формування Національної лікарської політики за умов упровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики* : матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 14–15 березня 2023 р. / ред. кол.: А.С. Немченко та ін. Харків : НФаУ, 2023. С. 134–142.
8. Хомич Ю.О., Міщенко В.І. Продаж косметики через Інтернет. *YOUTH PHARMACY SCIENCE Youth Pharmacy Science* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Харків, 6–7 грудня 2023 р. Харків : НФаУ, 2023. С. 577.
9. Analysis of website rankings (Beauty and cosmetics, Canada), as of October 2023. URL: <https://www.similarweb.com/ru/top-websites/canada/lifestyle/beauty-and-cosmetics/> (Last accessed: 22.01.2024).
10. Annual growth rate of the global cosmetics market from 2004 to 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/297070/growth-rate-of-the-global-cosmetics-market/> (Last accessed: 22.01.2024).
11. Avène Thermal Spring Water: an active component with specific properties / C Merial-Kieny at al. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21175867/> (Last accessed: 22.01.2024).
12. Average Annual Salary in Canada Indeed.com Canada. URL:| <https://www.incometaxgujarat.org/canada-minimum-wage/> (Last accessed: 22.01.2024).
13. Eliasse Y, Redoules D, Espinosa E. Impact of Avène Thermal Spring Water on immune cells. *J Eur Acad Dermatol Venereol*. 2020. Suppl 5: P. 21–26. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jdv.16335> (Last accessed: 20.01.2024).
14. Hydrotherapy centre for sensitive skin/Eau Thermale Avène. URL: https://www.eau-thermale-avene.ca/en_ca/a/soothe-the-most-sensitive-skin (Last accessed: 20.01.2024).
15. Canadian Cosmetic Products Regulations. Cosmetic Regulations (C.R.C., c. 869). URL: https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/c.r.c.,_c._869/fulltext.html (Last accessed: 20.01.2024).
16. Lebedynets V.O, Kazakova I.S. The analysis and determination of prospects for the development of the market of medicinal cosmetic products in Ukraine. *Social Pharmacy in Health Care*, 6(2). 2020. P. 44–60.
17. Pharmacies & Drug Stores in Canada – Market Size, Industry Analysis, Trends and Forecasts (2024–2029). September 2023. URL: <https://www.ibisworld.com/canada/market-research-reports/pharmacies-drug-stores-industry/#IndustryStatisticSandTrends> (Last accessed: 22.01.2024).
18. Prepared by the Italian Chamber of Commerce in Canada June 2020. URL: https://www.cosmeticaitalia.it/export/sites/default/circolari/servizi-per-linternazionalizzazione/141-2020_allegato-1.pdf (Last accessed: 22.01.2024).
19. Protective properties of Avène Thermal Spring Water on biomechanical, ultrastructural and clinical parameters of human skin / C Mias at al. *J Eur Acad Dermatol Venereo*. 2020. Suppl 5: P. 15–20. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32870553/> (Last accessed: 22.01.2024).
20. The science of dermocosmetics and its role in dermatology / B. Dreno at al. *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*. 2014. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jdv.12497> (Last accessed: 22.01.2024).
21. Water that makes all the difference : Avène Thermal Spring Water. URL: https://www.eau-thermale-avene.ca/en_ca/a/water-that-makes-all-the-difference-thermal-spring-water (Last accessed: 22.01.2024).

REFERENCES

1. Aptechnyi prodazh za pidsumkamy 2023 r. Sichen 2024 r. (2024). [Pharmacy sales by the end of 2023]. “Tyzhnevyyk “Apteka”. № 01/02 (1422/1423). DOI: <https://www.apteka.ua/article/680815>
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. DOI: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Znaky ta symvoly na upakovtsi kosmetyky – shcho vony oznachaiut? (2022) DOI: <https://www.prostoprelest.com.ua/blogs/blog-pro-krasu-i-kosmetyku/znaki-ta-simvoli-na-upakovtsi-kosmetiki-scho-voni-oznachayut>
4. Naikrashchi internet-mahazyny kosmetyky v Ukraini, reitynh 2023 roku. (2023). DOI: <https://vtop-shop.com.ua/catalog/category/kosmetyka>
5. Nemchenko A.S., Mishchenko V.I., Khomych Yu.O. (2023). Doslidzhennia rozvytku aptechnoi kosmetyky v Ukraini. “Nalezni rishennia dlia prohalyn u farmatsii: vidpovidno do yevropeiskyykh priorytetiv”. [Research on the development of pharmacy cosmetics in Ukraine.]. Lviv: Lvivskoi politekhniki, 138–139. [In Ukrainian].

6. Obih kosmetychnoi produktsii v Ukraini: perspektyvy zmin u zakonodavstvi. DOI: <https://quality.nuph.edu.ua/obih-kosmetychnoi-produktsii-v-ukraini/>
7. Popova I.A., Mishchenko V.I., Kurylenko Yu.Ye. (2023). Doslidzhennia holovnykh tendentsii rozvytku rynku kosmetolohichnoi produktsii v Ukraini [Research of the main trends in the development of the cosmetics market in Ukraine]. Kharkiv: Vyd-vo NFaU, 134–142. [In Ukrainian].
8. Khomych Yu.O., Mishchenko V.I. (2023). Prodazh kosmetyky cherez internet. [Selling cosmetics online]. Kharkiv: NFaU, 577. [In Ukrainian].
9. Analysis of website rankings (Beauty and cosmetics, Canada), as of October 2023. DOI: <https://www.similarweb.com/ru/top-websites/canada/lifestyle/beauty-and-cosmetics/>
10. Annual growth rate of the global cosmetics market from 2004 to 2022. DOI: <https://www.statista.com/statistics/297070/growth-rate-of-the-global-cosmetics-market/>
11. C Merial-Kieny at all. Avène Thermal Spring Water: an active component with specific properties. DOI: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21175867/>
12. Average Annual Salary in Canada Indeed.com Canada. DOI: <https://www.incometaxgujarat.org/canada-minimum-wage/>
13. Eliasse Y, Redoules D, Espinosa E. (2020). Impact of Avène Thermal Spring Water on immune cells. *J Eur Acad Dermatol Venereol. Suppl.* 21–26. [In Canada].
14. Hydrotherapy centre for sensitive skin/Eau Thermale Avène. DOI: https://www.eau-thermale-avene.ca/en_ca/a/soothe-the-most-sensitive-skin
15. Canadian Cosmetic Products Regulations. Cosmetic Regulations (C.R.C., c. 869). DOI: https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/c.r.c.,_c._869/fulltext.html
16. Lebedynets V.O., Kazakova I.S. (2020). The analysis and determination of prospects for the development of the market of medicinal cosmetic products in Ukraine. *Social Pharmacy in Health Care*, 6 (2). P. 44–60. [In Ukrainian].
17. Pharmacies & Drug Stores in Canada – Market Size, Industry Analysis, Trends and Forecasts (2024-2029). September 2023. DOI: <https://www.ibisworld.com/canada/market-research-reports/pharmacies-drug-stores-industry/#IndustryStatisticsAndTrends>
18. Prepared by the Italian Chamber of Commerce in Canada June 2020. DOI: https://www.cosmeticaitalia.it/export/sites/default/circolari/servizi-per-linternazionalizzazione/141-2020_allegato-1.pdf
19. C Mias at all. (2020). Protective properties of Avène Thermal Spring Water on biomechanical, ultrastructural and clinical parameters of human skin. *J Eur Acad Dermatol Venereo.* 5, 15–20. [In Canada].
20. B. Dreno, E. Aravyiskaia, E. Berardeska, T. Byber, Dzh. Khok, M. Sanches-Vera, P. Volkenshtein. (2014). The science of dermocosmetics and its role in dermatology. *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology.* DOI: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jdv.12497>
21. Water that makes all the difference: Avène Thermal Spring Water. DOI: https://www.eau-thermale-avene.ca/en_ca/a/water-that-makes-all-the-difference-thermal-spring-water